

Strateški ciljevi razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske utvrđuje da je razvoj infrastrukture i usluga širokopojasnog pristupa, brzinama većim od 30 Mbit/s, od interesa za Republiku Hrvatsku i jedan od preduvjeta razvoja suvremenog gospodarstva, te stoga ovom Strategijom daje snažan politički i djelatni poticaj stvaranju uvjeta za ubrzanje razvoja brzog širokopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj i dostizanju razine njegove dostupnosti i korištenja jednakih prosjeku Europske unije, do kraja 2020. godine.

S obzirom na ciljano vremensko razdoblje, naglasak treba biti isključivo na osiguranju high-speed (30+ Mbit/s) pristupa.

Suvremeno gospodarstvo sve više se oslanja na poslovanje putem elektroničkih komunikacijskih usluga i usluga informacijskog društva. Uvođenje novih informacijsko-komunikacijskih tehnologija te usluga za koje su potrebne velike brzina pristupa nezamislive su bez razvijenog širokopojasnog pristupa internetu i izgrađene širokopojasne infrastrukture koje omogućavaju uvođenje mnogobrojnih elektroničkih komunikacijskih usluga javnog i privatnog sektora, na dobrobit potrošača i društva općenito. Isključenost Republike Hrvatske kao cjeline, odnosno pojedinih regija unutar nje, iz procesa razvoja digitalnog gospodarstva predstavlja jednu od najvećih strateških opasnosti za dugoročan gospodarski razvoj Hrvatske. Stoga je primaran cilj ove Strategije utvrditi koliko je trenutno zaostajanje Hrvatske, tzv. digitalni jaz (engl. *digital divide*), koji su razlozi u recentnoj prošlosti doveli do toga, te uz pomoć kojih mjera javne politike Hrvatska može sustići prosječnu razinu razvitka zemalja članica Europske unije i otkloniti opasnost da u budućnosti izgubi korak s razvijenim dijelom Europe i svijeta.

Ova Strategija predstavlja dokument namijenjen gospodarstvu, civilnom društvu, tijelima državne uprave i drugim tijelima javne vlasti, znanstveno-istraživačkim i obrazovnim ustanovama, odnosno svim sudionicima na tržištu elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga koji su uključeni ili će biti uključeni u razvoj i promicanje informacijskog društva. Pri tome su sva nadležna tijela državne uprave te druga tijela javne vlasti pozvana slijediti načelo učinkovite i odgovorne intervencije koje će omogućiti djelotvorno tržišno natjecanje te promicati i poticati ravnomjeran razvoj širokopojasnog pristupa internetu, uz djelotvornu provedbu načela smanjivanja digitalnog jaza između pojedinih hrvatskih regija, kao i digitalnog jaza između Republike Hrvatske i država članica Europske unije.

Stoga je namjena Strategije nastaviti pozitivne stečevine dosadašnjeg razvoja širokopojasnog pristupa, zacrtanog Strategijom razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj do 2015. godine, te unaprijediti kakvoću i opseg tog razvoja uz pojačane aktivnosti u uklanjanju uočenih prepreka i nedostataka, osobito na razini lokalne i područne (regionalne) samouprave kojoj treba omogućiti i potaknuti je da djelatno sudjeluje u poticanju i razvoju širokopojasnog pristupa.

Strateški okvir Europske unije

Suočena s dubokom gospodarskom krizom koja je izbrisala godine gospodarskog i socijalnog napretka i ukazala na strukturne slabosti europskog gospodarstva, Europska unija je donijela Strategiju za pametan, održiv i uključiv rast - Europa 2020, kao odgovor na nastale probleme i poticaj da se EU pretvori u pametno, održivo i uključivo gospodarstvo.

Strategija Europa 2020. donosi viziju europskog socijalnog tržišnog gospodarstva za 21. stoljeće i predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

- Pametan rast: razvijanjem gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama,
- Održiv rast: promicanje gospodarstva koji učinkovitije iskorištava resurse, koje je „zelenije“ i konkurentnije

- Uključiv rast: održavanje gospodarstva s visokom stopom zaposlenosti koje donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

U skladu s prioritetima, Europska unija je definirala sljedeće glavne ciljeve do 2020. godine:

- 75 % populacije u dobi između 20- 64 godina trebalo bi biti zaposleno.
- 3 % BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj.
- Treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju).
- Postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja.
- 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva.

Navedeni su ciljevi međusobno povezani i presudni za opći uspjeh te se potiče zemlje članice na njihovo ispunjavanje putem donošenja nacionalnih strategija uz uvažavanje posebnosti razvoja svake države.

Iako su ciljevi reprezentativni za tri prioriteta pametnog, održivog i uključivog rasta, oni nisu razrađeni. Stoga je Europska unija donijela sedam inicijativa koje podupiru napredak u okviru svake prioritetne teme. Jedna od njih je i Digitalna agenda za Europu s ciljem ubrzanja širenja brzog interneta te korištenja prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta za kućanstva i tvrtke.

U području razvoja širokopojasnog pristupa na razini Europske unije *Digitalna agenda za Europu* donijela je konkretne mjere i ciljeve te preporučene rokove za ispunjavanje tih ciljeva, kako bi se ostvarile najveće pogodnosti od takva razvoja za gospodarstvo i stanovništvo Europske unije.

Ciljevi *Digitalne agende za Europu* su sljedeći:

1. dostupnost širokopojasnog pristupa:
 - a) osnovni pristup \Rightarrow 100% stanovništva EU do 2013. godine,
 - b) brzi pristup (30 Mbit/s ili više) \Rightarrow 100% stanovništva EU do 2020. godine,
 - c) ultrabrzi pristup (100 Mbit/s ili više) \Rightarrow 50% kućanstava EU do 2020. godine;
2. jedinstveno digitalno tržište;
3. digitalna uključivost:
 - povećanje uporabe interneta na 75% stanovništva EU do 2015. godine;
4. javne usluge;
5. istraživanje i razvoj:
 - povećanje izdvajanja za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju na 11 milijarda EUR;
6. niskouglično gospodarstvo.

Države članice Europske unije u posljednjih nekoliko godina, neovisno o naporima Europske komisije u promicanju razvoja širokopojasnog pristupa, samostalno donose nacionalne planove i strategije razvoja širokopojasnog pristupa. Nacionalni planovi i strategije razlikuju se od članice do članice, pri čemu se mogu uočiti sljedeći zajednički trendovi:

- planovi i strategije odnose se na razdoblje od tri do pet godina za osnovni širokopojasni pristup, te sedam i više godina za brzi i ultrabrzi širokopojasni pristup;
- ciljevi su postavljeni u odnosu na pokrivanje određenog postotka stanovništva, odnosno kućanstava širokopojasnim pristupom određene ili najmanje brzine;
- ciljevi se razlikuju za osnovni širokopojasni pristup i brzi, odnosno ultrabrzi širokopojasni pristup;

- planovi i strategije promiču, u svrhu ostvarivanja navedenih ciljeva, uvođenje mreža nove generacije, uz primjenu tehnologije svjetlovodnih niti temeljene na FTTx standardu u nepokretnoj komunikacijskoj mreži, te dodjelom i uporabom raspoloživog radiofrekvencijskog spektra za izgradnju mreža pokretnih komunikacija temeljenih na LTE tehnologijama;
- osigurana su financijska sredstva kojima se ostvaruju zacrtani ciljevi.

Strateški okvir Republike Hrvatske važan za daljnji razvoj širokopojasnog pristupa

Razvoj širokopojasnih usluga od iznimnog je značenja za gospodarski razvoj te je od ključne važnosti za omogućavanje stvaranja društva znanja u Republici Hrvatskoj. Osiguranje potpune populacijske pokrivenosti brzim širokopojasnim pristupom ambiciozan je cilj koji zahtijeva izgradnju pristupnih širokopojasnih mreža sljedeće generacije na cijelom području Hrvatske. Infrastrukturna dostupnost širokopojasnog pristupa velikih brzina osnovni je preduvjet za daljnji društveni i gospodarski razvoj države, odnosno tranziciju prema digitalnom društvu i gospodarstvu utemeljenom na digitalnim tehnologijama. Širokopojasni pristup velikih brzina pruža priliku za ostvarenje velikog broja društvenih i ekonomskih koristi za različite društvene skupine:

- Građani i kućanstva:
 - pristup i korištenje usluga elektroničke javne uprave (e-uprava), što povećava zadovoljstvo građana javnom upravom i smanjuje ekonomske troškove korištenja javnih usluga;
 - mogućnost konzumacije većeg broja multimedijalnih sadržaja, za potrebe zabave, obrazovanja i razvijanja gospodarske djelatnosti, što u konačnici ima multiplikativne učinke na poboljšanje obrazovnog stanja populacije, gospodarski rast i razvitak novih gospodarskih djelatnosti;
 - povećanje kvalitete života, zbog dostupnosti usluga i sadržaja koji su inače ograničeno dostupni ili nedostupni, pogotovo u slučaju ruralnih i udaljenih krajeva, što ima pozitivne učinke na ravnomjerni regionalni razvoj Hrvatske;
- Gospodarski subjekti:
 - povećanje produktivnosti zbog korištenja širokopojasnog pristupa velikih brzina i mogućnosti korištenja novih ICT usluga, uključujući i smanjenje troškova poslovanja;
 - uključenje u ekosustav digitalnog gospodarstva, prilika za otvaranje novih gospodarskih subjekata i povećanje broja radnih mjesta, te općenito gospodarski rast;
- Javna uprava:
 - smanjenje troškova javne uprave kroz uvođenje elektroničke javne uprave (e-uprava);
 - povećanje učinkovitosti javnog zdravstvenog i obrazovnog sustava (sustavi e-zdravstva i e-obrazovanja);
 - povećanje BDP-a i proračunskih prihoda zbog gospodarskog rasta uvjetovanog dostupnošću širokopojasnog pristupa velikih brzina;

Ova Strategija ima tehnološki neutralan pristup, te se njome potiče implementacija svih postojećih kao i budućih novih NGA tehnologija koje će se pojaviti na tržištu, ne praveći razliku između nepokretnih i bežičnih mrežnih rješenja.

Strategija će se prilagođavati budućem razvoju sektora elektroničkih komunikacija i inicijativama na razini Europske unije u cilju postizanja zajedničkog europskog digitalnog tržišta.

Ovom Strategijom obuhvaćena je ponuda širokopojasnog pristupa velikih brzina (*supply*), a kako bi se ostvarili viši strateški ciljevi vezani uz tranziciju prema digitalnom društvu i digitalnoj ekonomiji, Strategija ima sinergijsku povezanost s ostalim relevantnim nacionalnim strategijama kojima je obuhvaćena i potražnja za širokopojasnim pristupom velikih brzina (*demand*):

Ciljevi Strategije

Temeljni ciljevi koje Vlada Republike Hrvatske ističe u ovoj Strategiji do 2020. godine su:

- ***pokrivenost pristupnim mrežama slijedeće generacije (NGA, Next Generation Access Networks), koje omogućuju pristup internetu brzinama većim od 30 Mbit/s za 100% stanovnika Republike Hrvatske;***
- ***najmanje 50% kućanstava Republike Hrvatske budu korisnici usluge pristupa internetu brzinom od 100 Mbit/s ili većom;***

Vlada u ovoj Strategiji utvrđuje mjere javne politike, komplementarne slobodnoj inicijativi privatnog i nevladinog sektora, čija je svrha stvaranje društvenog, pravnog i poslovnog okruženja, koje će potaknuti sve čimbenike gospodarstva, kao i potrošače, na donošenje vlastitih poslovnih odluka i odluka o potrošnji, usklađenih s ciljevima ove Strategije.

Kontrolu učinkovitosti mjera politike određenih ovom Strategijom provodit će u uzajamnoj suradnji središnje tijelo državne uprave nadležno za elektroničke komunikacije i Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM), pri čemu će koristiti pokazatelje uspješnosti provedbe svake pojedine mjere u rokovima određenim Akcijskim planom, koji je sastavni dio ove Strategije, analizirajući pritom postoje li značajna odstupanja od ostvarivanja ciljeva, te ako postoje, koji su njihovi stvarni uzroci, i koje mjere bi mogle doprinijeti otklanjanju tih uzroka. Slijedom takve analize, Ministarstvo će u slučaju potrebe predlagati Vladi Republike Hrvatske izmjene provedbenih mjera predviđenih Akcijskim planom.

Poticajne mjere Strategije

Mjere koje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske ovom Strategijom provode se u tijelima javne vlasti na državnoj razini, što prvenstveno uključuje ministarstvo nadležno za elektroničke komunikacije, nacionalnu regulatornu agenciju za elektroničke komunikacije, ministarstva i agencije nadležne za europske fondove te ministarstvo nadležno za poslove graditeljstva i Državnu geodetsku upravu.

Provedba mjera usmjerena je prema svim ostalim sudionicima na tržištu elektroničkih komunikacija, od operatora do krajnjih korisnika usluga. Ključnu ulogu u uspješnoj provedbi mjera i ove Strategije imaju tijela javne vlasti na regionalnoj (županijskoj) i lokalnoj razini (gradovi i općine), koje treba poticati i pomoći da se aktivno uključe u provedbu ove Strategije.

Poticajne mjere Strategije podijeljene su u tri osnovne skupine:

- sveobuhvatno informiranje o širokopojasnom pristupu velikih brzina;
- stvaranje poticajnog okruženja za ulaganja u širokopojasne mreže velikih brzina;
- poticanje izgradnje širokopojasnih mreža velikih brzina u područjima u kojima ne postoji (dovoljna) komercijalna isplativost ulaganja u širokopojasne mreže velikih brzina.